

Són remeis tradicionals. Secrets que al llarg dels anys han passat de mares a filles, donant a cada generació les claus per combatre tota mena de problemes de

salut. Fins demà al matí, encara hi ha temps de retornar al món de les trementinaires, i de passejar entre flors, plantes i remeis al Museu d'Història de Girona.

Remeis nòmades

L'exposició «Les trementinaires. Caminant entre flors, plantes i remeis», ha estat ideada per Carme Bosch.

JORDI RIBOT

Silenci: escolteu el diàleg de les trementinaires». Un cartell al mig de la sala convida a fer més complet el viatge cap al món de les trementinaires que el segle passat recorrien Catalunya. I el diàleg —en les veus de Proscenium—, descobreix —de fet, complementa— els secrets d'un «curanderisme nòmada» practicat al segle passat per moltes dones de la comarca de l'Alt Urgell.

«Les trementinaires. Caminant entre flors, plantes i remeis» és una exposició que cal viure amb els cinc sentits. És clar que entrar-hi vol dir, sobretot, olorar. Olorar farigola —la seva infusió serveix per desinfectar ferides i guarir el mal de cap—; te de roca —per ajudar a la digestió—; verònica —guareix tota mena de ferides—; valeriana —bona pel mal de mare, pels nervis—, o mil i una herbes més.

Resultat: es descobreix una manera de viure i, de passada, alguns dels secrets que «amb molt de zel es transmetien de mares a filles». Secrets que val la pena conservar. «N'apunto alguns perquè m'agraden les coses naturals», argumenta una senyora, que afegeix que «miraré de trobar fulles de centaure perquè el meu nét mai té gana». Les fulles de centaure, segons s'explica, eren

un remei segur per fer acabar la desgana.

Visitar la mostra és recórrer també alguns dels camins que seguien les trementinaires. I, passejant en l'improvisat bosc que ha crescut enmig de la sala, repetir el seu constant viatge. Les anades i vingudes d'aquest viatge —sempre a peu, seguint el camí que havien après de les seves predecessores— queden recollides en els plafons que

«Visitar la mostra és recórrer alguns dels camins que seguien les trementinaires. I, en la visita, repetir el seu constant viatge»

complementen l'exposició. S'explica que quan arribava la tardor iniciaven el primer viatge de la temporada que s'allargava fins el Nadal, quan tornaven a casa, i que es reiniciava pel febrer fins a la Pasqua.

Però quan eren a casa les trementinaires tampoc no tenien ni un moment de descans. La seva feina començava amb la recol·lecció

de les plantes medicinals i de la trementina del pi i de l'avet. Durant els mesos de l'estiu recol·lectaven la sàlvia, la ruda, l'orella d'ós, el ginebró, la corona de rei, l'orenga, l'espígol, la til·la. I un cop les herbes eren ben seques en feien farcells amb bosses de roba. S'enfilaven a pins i avets per recollir-ne la trementina i preparaven, entre d'altres, l'oli d'arnica, l'oli de llangardaix i l'oli de serp blanca.

I perquè ningú es quedi amb cap dubte sobre la seva manera de treballar, al costat de la varietat d'herbes es reproduïx un exemple d'obrador: el lloc on les trementinaires elaboraven els seus remeis.

La falta de diners va portar aquestes dones, coneixedores de les virtuts medicinals, a comercialitzar arreu del país les herbes de la seva comarca. Era el segle passat. Però ja que s'ha posat de moda tornar a parlar de remeis tradicionals, fins demà encara hi ha temps de passejar entre flors, plantes i remeis. I, si cal, prendre nota d'algunes de les virtuts de les plantes. Ja ho diu l'àvia preocupada pel seu nét: «Si funcionava abans també ha de funcionar ara i per provar-ho no es perd res».